

Presidentsverkiezing: 'Yes, we Gauck!'

Kandidaat oppositie maakt 't Merkel moeilijk

Achtergrond - 8 juni 2010

Merkel had het zo mooi voor elkaar: prominent CDU'er Wulff moest de opvolger van de vorige week onverwacht opgestapte president Horst Köhler worden. Tot een aantal FDP'ers gecharmeerd bleek van de tegenkandidaat van de oppositie: de Oost-Duitse, partijloze theoloog Joachim Gauck.

“Een idool, een morele instantie, een liberaal”, zegt de Saksische FDP-leider Holger Zastrow over Joachim Gauck (70). De voormalig beheerder van de Stasi-archieven is een gerespecteerd man in heel Duitsland. Niet alleen bij de oppositiepartijen SPD en De Groenen, die hem hebben voorgedragen, maar ook bij een aantal FDP'ers dat mee mag stemmen in de vergadering die de president kiest.

Gauck belichaamt de waarden van de FDP, zegt Zastrow in een interview in de *Süddeutsche Zeitung*. “Hij vertegenwoordigt als geen ander in dit land de vrijheid.” Bovendien, zo vindt een aantal prominente FDP'ers, legt Gauck meer moreel gewicht in de schaal dan de jongere Wulff (50).

DDR-revolutie

Gauck is bij veel Oost-Duitsers geliefd vanwege zijn rol in de vreedzame revolutie van 1989 in de DDR. Hij maakte deel uit van de burgerrechtenbeweging Neues Forum in Rostock. In 1990 kwam hij in het eerste vrij gekozen parlement van de DDR en was hij betrokken bij de oprichting van de instantie die de archieven van de Oost-Duitse geheime dienst, de Stasi, beheert. Tien jaar lang was hij de baas van het Stasi-archief, dat al snel de Gauck-Behörde werd genoemd.

Het is op zich gebruikelijk dat de oppositie een eigen kandidaat voor het presidentschap nomineert. Maar omdat CDU/CSU en FDP een ruime meerderheid hebben in de Bundesversammlung, de vergadering die de president op 30 juni kiest, had niemand gedacht dat een eventuele tegenkandidaat ertoe zou doen. Bondskanselier Merkel heeft te snel gehandeld, luidt nu de kritiek van de oppositie, een aantal FDP'ers en Duitse politieke commentatoren. Drie dagen na Köhlers aftreden maakten zij met CSU-leider Seehofer en FDP-leider Westerwelle Wulffs kandidatuur op tv bekend.

Moeizame samenwerking

Nu een aantal FDP'ers twijfelt, is Wulffs winst niet meer zeker. Volgens de Duitse media zijn 23 afwijkende stemmen van de in totaal 1244 genoeg om een tweede stemronde nodig te maken. Dat maakt Merkels positie moeilijk. De samenwerking van coalitiepartijen CDU, CSU en FDP verloopt veel moeizamer dan verwacht. Merkel-II moet zwaar bezuinigen en kan veel plannen uit het regeerakkoord niet uitvoeren. Daarnaast heeft de kanselier een Europese financiële crisis te managen. Er is Merkel veel aan gelegen dat haar presidentskandidaat eind deze maand wint van Gauck. Het voortbestaan van haar coalitie hangt ervan af, schrijft de *Süddeutsche Zeitung*.

Merkel hoopt in Wulff een gezagsgetrouwe en loyale president te hebben gevonden. Juist deze machtspolitieke redenen stuiten velen tegen de borst – niet alleen SPD-leider Sigmar Gabriel, die er vorige week direct al zijn afkeur over uitsprak, maar ook de FDP'ers die voor Gauck zijn en zich door hun partijleider Westerwelle voor het blok voelen gezet.

Luc Jochimsen

De regeringspartijen kunnen tot op zekere hoogte zelf bepalen welke partijgenoten ze zitting laten nemen in de Bundesversammlung. Dit grootste democratische orgaan van Duitsland, dat alleen samenkomt om de president te kiezen, bestaat uit alle 622 leden van de Bondsdag en evenzovele afgevaardigden uit de deelstaten. Wie deze deelstaatvertegenwoordigers zijn, mogen de partijen zelf kiezen. Dat kunnen politici zijn, maar bijvoorbeeld ook prominente burgers. Volgens *Spiegel Online* willen CDU/CSU en FDP “uitsluitend partijsoldaten” sturen, van wie zeker is dat ze op Wulff stemmen, en niet op Gauck.

Overigens heeft Die Linke dinsdag een eigen kandidaat voor het presidentschap voorgedragen, Bondsdaglid en oud-journalist Lukrezia (Luc) Jochimsen (74). Zij maakt geen kans om daadwerkelijk president te worden, maar de kansen voor Gauck worden door haar kandidatuur wel kleiner omdat Die Linke nu voor haar kiest.

De Duitse media maken intussen vrolijk stemming. Zij hebben veel sympathie voor de Oost-Duitse theoloog. *Der Spiegel* noemde Gauck vorige week al “de betere president”. Boulevardblad *Bild am Sonntag* kopte: “Yes, we Gauck!”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/515/presidentsverkiezing-yes-we-gauck>